

Grey Scale #13

R G B WH GR BL

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

DANES-PICTA .COM

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

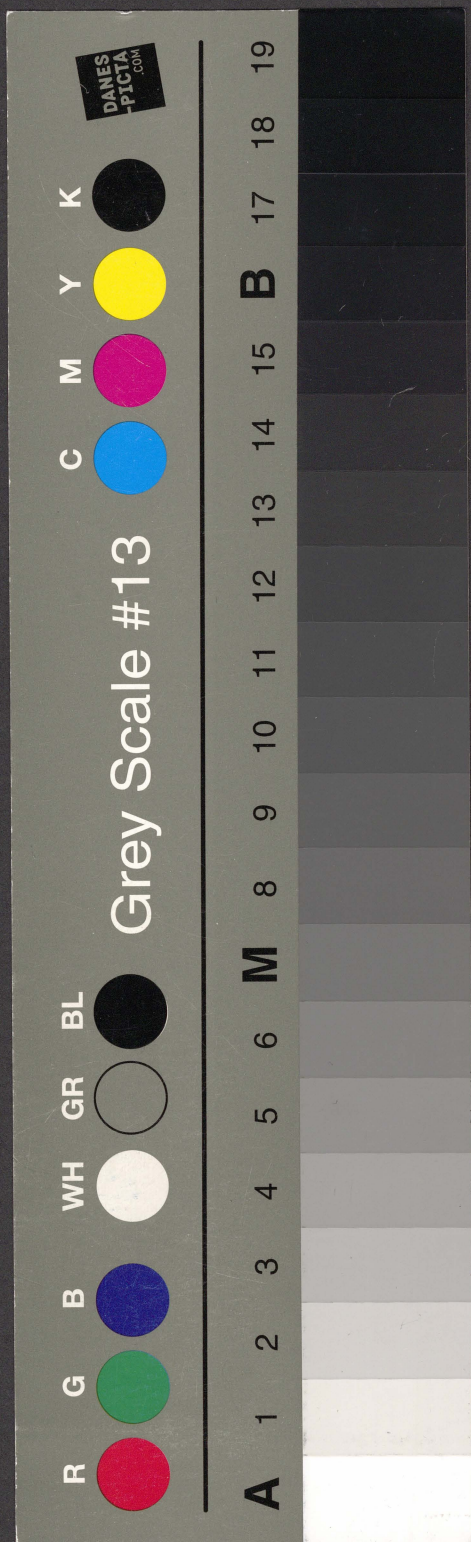
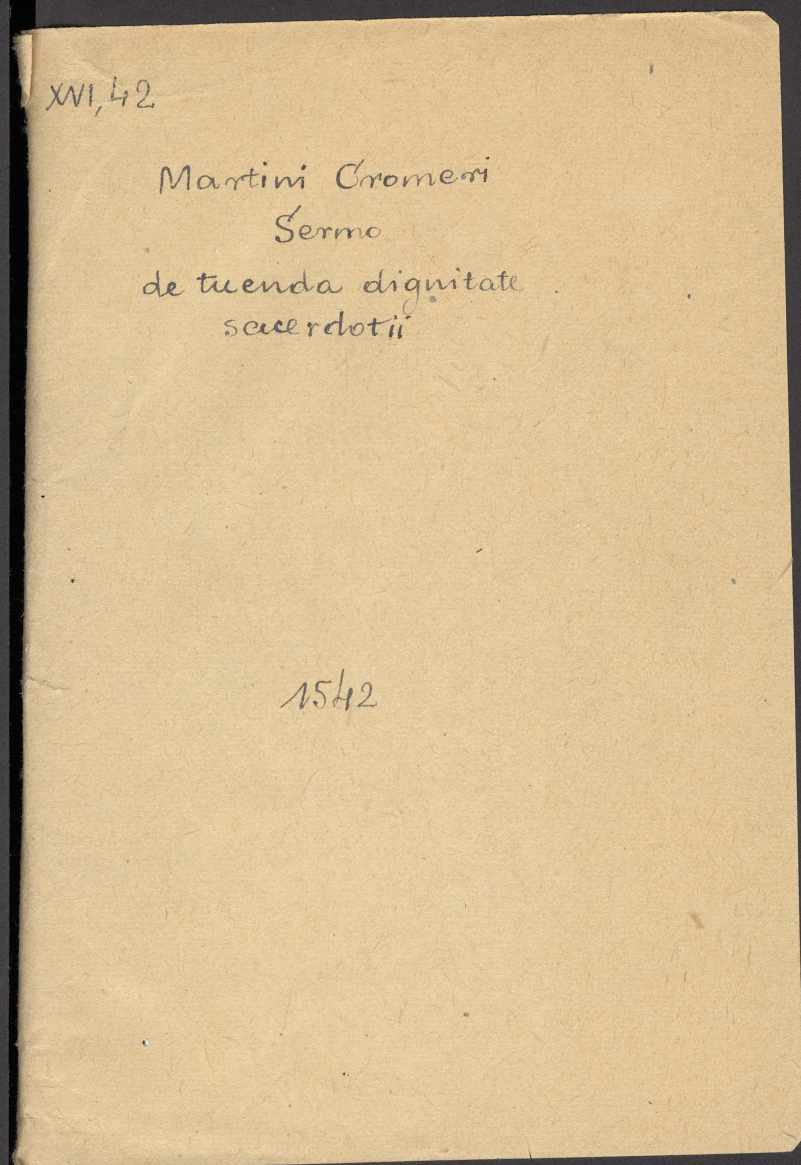
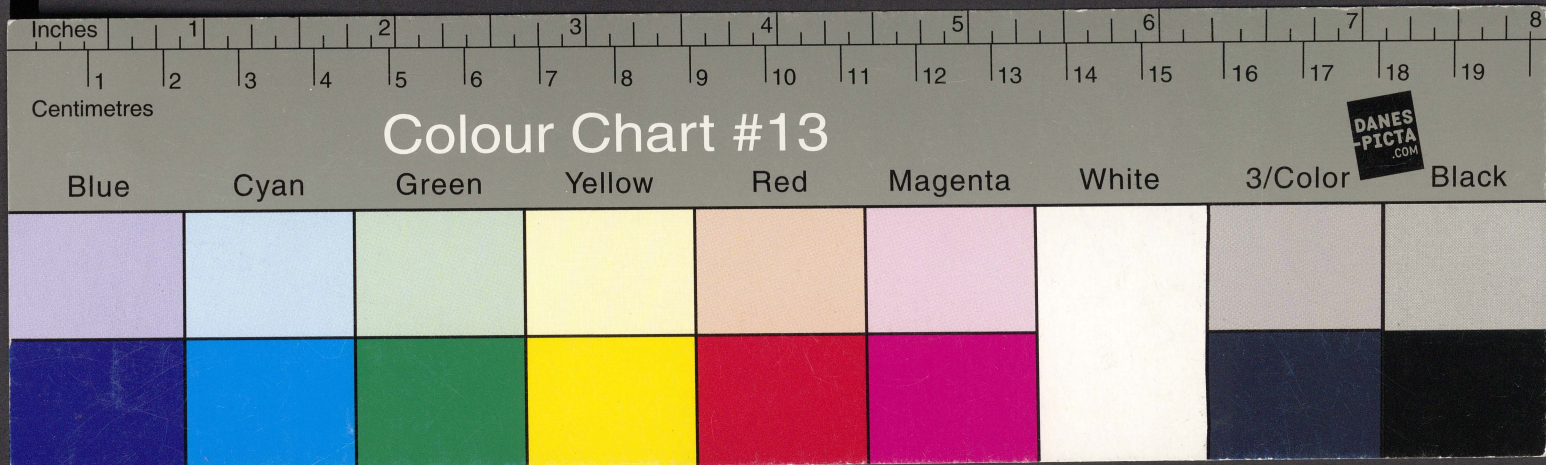
Colour Chart #13

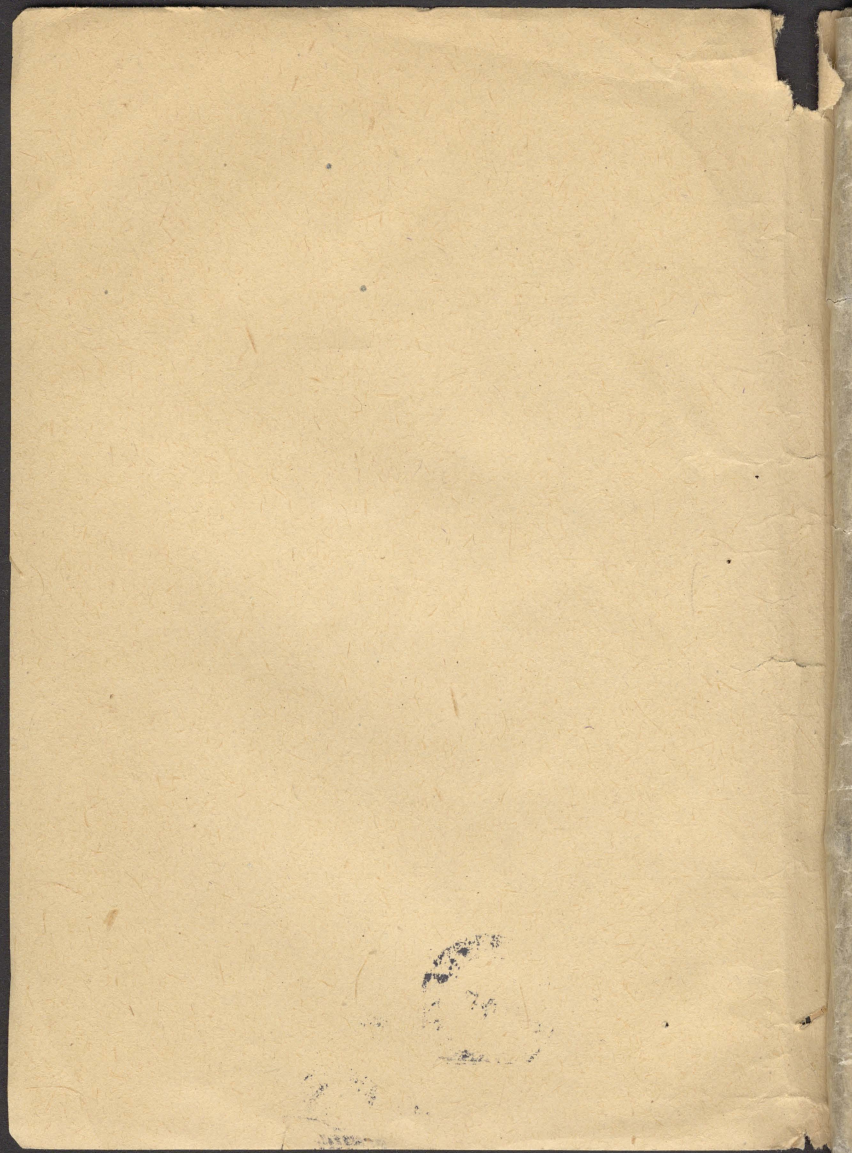
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

DANES-PICTA .COM

XVI, 31-42

MARTINI
CROMERI SERMO DE
TVENDA DIGNITA
TE SACERDOTII
PETRICOVIAE
IN SYNODO
HABITVS.

Cromer
Cromer

Cromer 1542

XVI, 42

11
MAY 1771

COMMONS OF GREAT BRITAIN

IN PARLIAMENT ASSEMBLED

THE PETITION OF

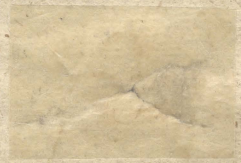
THE PETITIONERS

IN SHANTON

SHANTON

VS

...

1771

SO AMPLISSIMO PRINCIPI ET DOMINO, PETRO GAMRATHO, DEI GRATIA Archiepiscopo Gnesneſi, Legato nato, Primate Poloniæ, & Ep̄o Cracouiensi, patrono suo beneficentissimo, Martinus Cromerus
S. P. D.

SERmonem, quem te authore Antistes amplissime, in synodo nuper abs te coacta habuimus, de tuenda dignitate sacerdotij, multis efflagitantibus, & ipso te authore in lucem edimus, omnibus penè oratorum fucis & ornamentis nudum: cum quod maxime talem esse conuenit veritatis orationem, tum quod tempori & auditorū ingenijs seruiendum fuit: & ut verum fatear, nostra hæc aulica scribens

A ij di con

suetudo me natura tenuē, magis etiā
limauit. Ad hec autem ocio neq; tunc
abundabamus, neq; etiam nū abunda-
mus: quo sane opus est ei, qui ornate
quid & copiose dicere velit, aut scribe-
re præserti de rebus tātis tamēq; varijs
Sed hoc accipiat, vt quisq; volet. Mi-
hi satis erit, si res necessarias vulgo sa-
cerdotum, non ineptissime videbor
esse psecutus. In re si quid forte offen-
di, tuum id erit præstare Antistes o-
ptime, qui mihi author ad id fuisti,
mēq; tuendum & ornandum suscepi-
sti. Eidem autem tibi curę in primis
esse debet, vt omnes sacerdotes, quo-
rum tu princeps es in his oris, & e-
xemplo tuo moniti, & autoritate ad
acti dignitatē suā, secūdū præscriptū
hoc nostrū (si mō rectū id est, quē ad-
modū tu iudicas) tueāt: quē nos vnū
longe vberimū nri huius laboris
fructum expetimus. Vale.

☞ MARTINI

CROMERI SERMO DE TUENDA DIGNITATE SACERDOTII PETRI COVIÆ IN SYNO DO HABITVS.

☞ Larissimus hic dies illu
xit, patres amplissimi, &
bonis om̄ibus pijsq; exor
ptatus, q̄ ex diuersis & lō/
ginq; oris, principes religionis, &
flos ex omni cœtu sacerdotum in hūc
locum conuenistis, de sacri ordinis ve
stri dignitate tuenda, & incolumitate
stabilēda, decq; pietate que iacet pro
dolor afflicta & profligata, in animis
hominū excitanda. Quibus de rebus
cū sermonem apud vos initio de mo
re haberi velitis, vereor magnopere

A in vt 14

vt iustam impudentiæ reprehensio-
nem euitare queam, quod sacris non-
dū initiatus apud sacerdotes, iuuenis
apud viros grauissimos, imperitus
apud eos, qui & doctrina, & vsu rerū
maximarū præstant, de rebus maxi-
mis verba facere productus sum. Sed
non potui recte auctoritatem eius, q̄
huic sacro conuentui præest, principis
mei beneficētissimi defugere. Ad hæc
aut̄ studium pietatis, quo ab ineunte
pueritia semp̄ flagraui, me ad eā pro-
uinciam quāuis grauem, suscipiendā
inuitum pene impulit. Tamen in bel-
lo quoq; non imperatores, non lega-
tos, non centuriones, non veteranos
milites, ac ne tyrones quidem, sed im-
belles & ignauos tubicines classicum
canere ac tubarum, tiliarū, tympano-
rumq; sono instructas acies ad preliū
excitare, aut vero inermes lixas & ca-
lones cla-

Isēs clamore id facere solere animadu-
uertimus. Quo fit, vt mihi in re haud
multo dissimili veniam dūtaxat à vo-
bis patres amplissimi datam iri con-
fidam. Dicam autē q̄ potero paucissi-
mis, primū de dignitate sacerdotij: Sa-
cerdotum autē nomine vniuersum or-
dinem sacrum, summos pariter cum
imīs cōplectar: deinde quibus rebus eā
dignitatem quemq; tueri oporteat.
Quod dum perago, quāso vt me di-
centem patres amplissimi benigne au-
diatis. Fuerunt igitur & apud priscos
mortales, falsorum deorum cultores,
summo in honore sacerdotes, deo-
rum interpretes, sacrorum & cere-
moniarum magistri: summaq; pe-
nes eos potestas erat, quippe qui nō
reges essent. Vnde est illud poeticum.
Rex Anius, rex idem hominū Phœ-
biq; sacerdos.

A iiij. Ne

Nec licebat regem esse, vt est apud Pla-
tonē, qui sacerdos non esset. Hodieq;
adeo apud eas gentes, quę Mahometi
impietatem sectantur, & si non reges
certe arbitri regionum iudiciorū atq;
consiliorum esse dicuntur sacerdotes.
Sed nō de his institutus est nobis ser-
mo. Sūma fuit & apud Hebreos veri
dei cultores sacerdotij dignitas. Sed
nihil ad rhombū, vt est in veteri pro-
uerbio. Apud illos enī vmbra fuit, &
tenuis quedā quasi carbone deliniata
imago sacerdotij, apud nos verum
est sacerdotium: Cuius authorem
atq; principem habemus CHRIS-
TVM HIESVM, Deum
atq; hominem, qui sacerdos est in æ-
ternum secundum ordinem Melchi-
sedech, spiritu sancto à deo patre viu-
ctus: qui inter innumerabilia atq; im-
mensa amoris erga nos sui monumē-
ta, nullū

ta, nullum maius, nullū præstantius,
nullū admirabilius nobis reliquit sa/
cerdotio. Etsi enim semel ipse omni/
no introiuit in sancta sanctorū, ætera/
na nobis redēptione inuenta, tamen
quia quædie omnes labimur, deumq̄
offendimus, hos nobis, sacerdotes in/
quam, pro se præsentēs medicos, opi/
feros, deprecatores, pacificatores, vite
moderatores & quasi terrena quædam
numina semper adesse voluit, tradita
ipsis potestate ligādi atq̄ soluēdi oīa
in terris & in cœlis : vt paratū semp
in malis, quæ plurima vitam nostrā
infestāt, auxilium haberemus. Nem/
pe vt ij, & deū nobis placarēt, & nos
deo adiungerent, illud orando & sa/
cris operando, hoc docēdo & miste/
rijs iniciando. Itaq̄ ergo insignibus ti/
tulis eos ornavit, & amplissimis lucu/
lentissimisq̄ muneribus locupletauit.

A v. Nam

Nam & pastores eos cō muni cum re
gibus nomine (pastores em̄ populorū
olim reges dicebantur) & sal terrarū, &
amicos fratresq; suos, & lucem mū
di, sua omnia cū eis cōmunicans, nun
cupauit: & vero super familiam, atq;
super oīa bona sua constituit, clauēsq;
regni cœlestis, & claritatem eam, quā
ipse à patre accepit, dedit eis. Spiritus
qui etiā sanctus in diuinis scripturis
apostolorū, angelorū, ministrorū ver
bi dei, Christorū, ac deorū deniq; no
mine eos dignatus est: dispēsatorēsq;
mysteriorū dei, cōciliatores ac pacifi
catores dei & hominū, & p̄cipes sup
omnem terram constituit. Cogitate
mihi quæso patres, etiam atq; etiam,
quanta sit vestra ista dignitas, & sup
bos ducum, imperatorū, regum, cæsarū,
semper augustorū, felicium, pio
rum, victorum, triumphatorū, domito
rum orō

rū orbis, patrū patrię, & nescio quos
nō titulos cū vestris cōparate: omnes
honores mundanos, omnia munera,
& magistratus in vnam lancem con/
gerite, ex aduerso autē sacerdotiū poni
te, iustāq; & exacta trutina expendi
te; videbitis proculdubio infinitis par
tibus vestrę functionis præstantiam
præponderare, leuiāq; ac ludicra esse
omnia, quę summo studio ab homini
bus in hac vita expetūtur, præ sacer
dotij dignitate. Etenim sacerdotiū in
terra quidem peragitur, sed in rerum
celestiū classē ordinemq; referendū
est, vt inqt Chrysostrōmus. Et nescio
nū angelorū etiā & omniū celestiū
beatarumq; mentiū excellentiā sacer
dotij dignitas superet. Quę enim pur
rissimæ illæ mentes tremebūdā adō
rāt deū atq; hominē Chrīn Iesū, hūc
quiuis sacerdos, quoties vult de celo
deuocat

deuocat, mortalibus manibus familia
rit' attrahat, & in viscera sua aliorūq;
trāsmittit. Spiritū quoq; sanctū pari,
imo vero eadē cū p̄re filioq; potesta
te ac diuinitate, in quem iſdem illi an
geli ardent prospicere, sola manus im
positione qbus vult largit'. O immē
sam dei bonitatem, o excellentē sacer
dotij p̄statiā o admirabilem sacer
dotum potestatē. Quem cœli & terra
cōpredendere nequeunt; cui luna, sol
& stellæ omnes seruiūt; cui omne ge
nu flectitur, cœlestiū, terrenorū parit'
& inferorū, hunc homo, vilis & eua
nidus puluisculus, mendicus regē, ser
uus dominū, opus opificem pauculis
verbis adactū quodammodo arbitrato
suo tractat, circūfert, distribuit, & sa
lute vitæq; æterna quos vult imperti
tur: quando eum dat sine quo salutem
vitamq; habere nemo potest. Quid
hoc am

hoc amplius? quid præstabilius? quid
diuinius humano generi a deo optio
max. dari potuit? Dñi quidam profes
cto carne & ossibus vestiti videri de
bent sacerdotes. Et fuit sane apud ma
iores nostros ea persuasio, vt qua do
mo sacerdos receptus esset, quasi deo
ingresso, omnia in eam domū bona,
omnesq; felicitates accumulātū, iri cre
derent. Itinera atq; negotia omnia
prosperè euētura existimabantur, qui
bus sacerdos interuenisset. In foro, in
compitis, in angiportis, in vñs viso
sacerdoti passim apud Christianos po
pulos occurrebatur, acclamabatur,
ad genua etiam pedesq; procumbes
batur. Vnde mos inoleuisse credi
tur, ferendæ crucis Episcopis: vt ne
sibi, sed CHRISTO eū honorē ha
beri putarēt: vtq; meminissent, cuius
essent vicarij. Sūma quidē certe erat
vbiq; re

vbicq̄ reuerentia sacerdoti non modo
apud vulgus hominū, sed & apud pri
cipes, & summos monarchas: nō mo
do priuati sed et publice: nec apud su
os modo, sed & apud hostes. An eni
nō legimus Constantinū magnū im
peratorem sacerdotum iudicia à se re
iecisse, qđ eos à solo deo iudicari, aut
inter se duntaxat cōtrouersias suas di
sceptare oportere diceret. Lōge aliter
q̄ nunc fit nonnusq̄: vbi profani ho
mines sacerdotū proscribendorū, ne
dū iudicandorū, potestatē indignissis
sime sibi arrogant, aut verius à sacerdo
tibus ipsis (liceat enim verū dicere) cu
pidis & ambitiosis cōcessam, ne dicā
obtrusam, non recusant. Vbi cernere
est preclarum scilicet spectaculū. Cita
tur à truculēto apparitore reus sacer
dos: Comparet: adstat coram seuro
& odio sacerdotum inflāmato iudice,
quasi

quasi agnus corā tondente, & sicuti
CHRISTVS meus corā Herode,
aut Pilato: Prodit in mediū trux quis
piam ac deformata cicatricibus facie
accusator: accusat reū acriter & contu
meliose appellat, proferuntur qualia
qualia testimonia: Stat interim reus
demisso capite: Si quid respondere
ipse pro se (Nā & hoc cauetur, ne qs
eū defendat) si quid ergo respondere
pro se incipiat, appositi sunt, qui eum
strepitu & clamore excipiant atq; per
turbent, in totū ordinē sacerdotū in
digne debacchantes. Aestuat ille, & in
omnes partes sese versans, tantū non
funesta illa verba iudicis expectat: I li
ctor, colliga manus, caput obnubito,
arbori infelici suspendito. Sed tamen
mitiori fine iudiciū terminatur, sola
scilicet proscriptione. Et cū his factis
atq; legibus videri volumus Christia
ni

ni. Sed aliò, quã institueramus, impe-
tu quodã nostra profecta est oratio.
Ad rem igit̃ redeo. Maximũ sane ho-
norẽ pientissimus ille imperator, Cõ-
stantinus inquã, habuit sacerdotibus.
Quid Theodosius cũ propter admis-
sum temere facinus templi ingressu
ab Ambrosio Mediolanẽ Archiepi-
scopo prohiberetur, ac deinde impe-
trata venia admissus, ab Archidia-
co eiusdẽ ecclesiã ab sacraciorẽ parte
templi depelleretur, nonne mansuetis-
simo & equissimo animo paruit? An
non legimus furentiũ & caste religi-
oni infestorũ regum ferocitatẽ à Ba-
silio Cappadocũ Episcopo emollitã?
De quo præclare & illud Gregorius
Nazanzenus, vnã sibi salutem popu-
los duxisse sub ipso & cum ipso esse:
vnũ periculũ, ipsi aduersari: & à deo
se alienos existimauisse, si ab illo dis-
sentirent

sentirent. Quid Leo Romanus ponti-
fex? Nonne Attilam Hunnonū regē
barbarū infestissimo animo ad oppri-
mendā & euertendā Italiam cū exerci-
tu contendente, aspectu & oratiōe so-
la repressit & auertit? Fuit, fuit sum-
ma quōdam sacerdotū dignitas: quæ
nostro seculo proh dolor in cōtrariū
plane recidit. Quāobrem? Quia re-
cte illi dignitatē suam tuebātur: Nos
nō modo nō tuemur, sed fortassis ipsi
etiam deprimimus. Quibus ergo re-
bus tueri eam nos oportet? Dicā pa-
tres amplissimi, q̄ fuit altera pars ins-
tituti sermonis nostri. Nec nimium
vos remorabor: vos quod fecistis ad-
huc, equis auribus atq; animis queso
attendite.

Quid igitur est, quo hāc ipsam digni-
tatē tueri debemus? Num stipatorū
& satellitū p̄euentiū & subsequentiū

B   longa

longa agmina? equitūq; turme auro
& argēto aspicientiū oculos perstrin-
gentes? Num tubę, tibie, atq; tympa-
na? num laxę, molles, & preciose ve-
stes? num regales, seu potius pontifi-
cales mensarū apparatus apud priscas
gentes celebrati? Num generis clari-
tas, & nouę istę de non recipiēdis ple-
beis ad primarias ecclesias cōstitutio-
nes, virtuti viā precludentes, & cum
verbo dei, nisi fallor, pugnantes? num
intolerabilis iste fastus, qui in templa
dei, ad aras, & ad ipsum vsq; sacrosan-
ctū humilis & mitissimi CHRISTI
IESV sacrificium nuper proh pudor
irrepsit? Num profusa largitio? num
gratia principum? nū spes beneficij?
An vero pecuniarū & cupide ac iniu-
ste quesiti, & sordidi miseręq; cōclusi
cumuli? An vero terror, carcer, vīn-
cula, verbera, rogas, ac om̄is suppliciij
metus

metus hominibus propositus? Nihil horum sane. Alioqui multo amplior esset nostri tēporis sacerdotum dignitas, q̄ priscorū illorum fuit. Longe em̄ hęc in nobis exuberāt, quę in illis exigua, aut verius nulla extiterūt. Quę cum partim inuidiosa, partim odiosa sint, nescio an magis etiam dignitatē eorum, qui his abundant, labefactent. Veram quidē certe ac stabilem beneuolentiam, quę optima est cōciliatrix & custos dignitatis, non parant. Sed fuit in priscis illis sacerdotibus morū sanctimonia, puritas vitę, mirū pietatis studium, ardens in deum amor, incredibilis charitas proximi, & recto iudicio librata in omnes beneficentia. Nō indocti ac dissoluti iuuenes, atq; pueri, aut pueris nō minus, inepti senes à profanis negocijs, vilibusq; ac etiam turpibus interdum obsequijs

Bij principum

principum ad sacerdotiũ aspirabant:
Non precibus, precio, vi atq; potentia
irrumpebant: Non malis artibus sese
ingerebant: Non propinquorum ac
necessariorũ ope atq; peruerso studio
intrudebantur: non deniq; magister
quisquã prius fiebat, q̃ fuisset discipu-
lus: Nec ad regimẽ admovebatur, qui
subesse prius ipse nõ didicisset: At vi-
ri graues & maturi, qui doctrinã pa-
riter, atq; innocentiam suam omnibus
ab ineunte etate probauissent, a colle-
gio sacerdotum, approbante populo
rite & religiose in eum ordinẽ coop-
tabantur, atq; e latebris, & ex mona-
sterijs ac cœnobijs, que tũ scholę erant
pietatis & religionis, inuiti ad sacer-
dotiũ protrahebantur. Cernebant il-
li nimirũ, quã graue onus esset sacer-
dotiũ. Neq; ad ociũ, aut ad commodũ
vllũ suum, fastumq; id ambiebant: sed
obtru

obtrusum propter deū, volentem atq;
iubentem, vt qui ipsum diligeret, pas-
ceret oues ipsius, metuq; pœnæ talenti
absconsi non obstinate recusabāt. Cuius
rei præclara habemus exempla in
Basilio & Chrysofomo. Itaq; & po-
pulus, quemadmodū par erat, de talibus
existimabat: eos qui sic per ostiū
ad sacerdotiū ingressi essent, non fures
aut latrones, mercenariosue, sed pa-
stores futuros: neq; suis cupiditati-
bus seruituros, sed ad gloriam dei &
populi salutem cōsilia & actiones om-
nes suas relatuos. Et respondebant
sane illis talibus initijs, hominūq; ex-
pectationi consequentia. Nam tota
vita publice quidem in sacris pagens-
dis, docendo & exhortando populo,
moribus corrigendis & propagāda
quoquo versus religiōe, priuatim ve-
ro in præcatione & meditatione rerū

B iij diuinas

diuinarū, & assidua sacrae scripturae le-
ctione ipsis cōsumebatur, ita vt preca-
tioni lectio, lectioi precatio vicissim
succederet. Neq; vero quisq; aditu pro-
hibebatur, quicumq; vel cōsiliū, vel au-
xiliū quid rebus suis expetitū venisset.
Sōnus, cibus, potusq; modice, & non
ad voluptatem aut facietatē sed ad ne-
cessitatem tantū sumebatur. Ludos,
lulus, atq; ociū omnino perinde atq;
pestem fugiebant. A mulierū cōtuber-
nio & cōsuetudine, ac familiari secre-
toq; colloquio etiam earum, in quas
propter arctam propinquitatem nis-
hil suspicionis caderet, procul se sum-
mouebāt: tantum aberat, vt quippiā
rei earum arbitrio gererent. Aulas
profanorū principū, tanq̄ corruptelā
morum, & infames Sirenū scopulos
Circeasue domos vitabant, ne qbus
illecebris, quarū ibi regnū est, irretiti,
aut ve

aut venenis quibusdam ac prestigijs
in beluas mutati hærerent, néue quid
indecorũ, quo dignitatem suã minu-
erent, facere, loquiue cogerentur: Nec
in conspectũ principũ veniebant, nisi
vt eos à prauis, iniustis atq; pernicio-
sis cõsilijs & conatibus dehortarẽtur,
ad rectos, iustos, & salutare, adhorta-
rentur: aut afflictis viduis & pupillis
vt adessent: aut rei cuiuspiam suppli-
cium vt deprecarentur. Inde crescente
paulatim pietate, omnibus de Repu-
cõsilijs, iudicijsq; principum adhibe-
ri cœpti primores sacerdotes, nõ tam
vt cõsiliarij ac iudices, vt mea fert opi-
nio, quã vt horũ arbitri: qui attende-
rent, ne quid forte per imperitiã aut
imprudẽtiam Christianę professiõis
repugnãs decerneretur. Neq; hoc illi
modo curabant, vt ipsi domi forisq;
innocenter sancteq; viuerent: sed ita

præerant familiæ suæ domesticæ,
quæ non assentatoribus, non scur/
ris, non lenonibus, aut vllis volupta/
tum architectis, non nepotibus & hel/
luonibus, non scortatoribus, aduulter/
ris, & expugnatoribus pudicitie, non
militibus, non barbaris seruis & stis/
gmatijs, verum pñs & religiosis ho/
minibus & sacerdotio destinatis, atq;
etiã sacerdotibus constabat: ita inquã
ei familię præerant, vt nihil in ea esset
reprehensibile, secũdum præscriptum
diui Pauli: Propterea q; in se redun/
daturum esse iudicabant, quicquid ea
peccauisset. Neq; vero aut musicis
symphonijs, aut obscœnis & meretri/
cijs cantilenis, aut impudicis sermo/
nibus, aut mimorum & scurrarũ di/
cacitate & petulantia, aut morionum
ineptijs mensę ipsis cõdiebantur: Sed
à deo, & precatone, & gratiarũ acti/
one

one communi & sonora inchoatæ
partim religioso silentio & sacrae le-
ctionis auscultatione, partim sobrijs,
pijsq; & eruditjs colloquijs ductæ &
peractæ, nō absimili exordij sine clau-
debantur. Paucissimis cōtenti, omnia
egenis delargiebātur, hos solos veros
certosq; thesauros suos rati; ita vt fu-
erit, qui cū nihil haberet reliqui, ipse
redimendorum captiuorum causa ser-
uituti se mancipauerit. Hinc fiebat, vt
non inhiarent sacerdotum facultati-
bus profani homies, ita vt nostra tē-
pestate faciūt; sed omnes omnia ipsis
aggerebant, venditisq; possessionibus
ad pedes sacerdotum pecuniam affere-
bant, vt ab ipsis inter pauperes pro
cuiusq; necessitate distribueretur. Suc-
cessu deinde temporis inualecente re-
ligione, cum cedium, proscriptionū,
direptionū bonorum, metus sublatus

B v   esset

esset, possessiones etiã & agri, regio-
nesq; totę sacerdotibus, vtpote pru-
dentibus & fidelibus dispensatoribus,
a pijs hominibus attribui cœpere, vt
esset perpetuo, non vnde ipsi luxu &
voluptatibus diffuerēt, aut scorta &
parasitos alerēt, aut vero propinquos
suos ditarent: sed vnde ministri eccles-
ię alerentur: vnde ad templorũ instau-
rationes & ad vsus egentium suppedi-
taretur: vnde captiui deniq; redimerē-
tur. Puerorum etiã atq; iuuentutis e-
ducandę & instituendę curam in pri-
mis habebant, summaq; diligentia &
magno impendio prouidebant, vt in
scholis vbiq; & in ludis literarijs pu-
blice docti, probi, ac diligentes magi-
stri & formatores iuuentutis essent,
qui literis pariter & bonis moribus,
rectisq; de fide & religione opiniõ-
ibus teneram illam etatem, tanquã ruz-
dem

dem lanam, tingerent. Non parum enim, sed plurimum sane interesse iudicabant, quibus præceptis rudis illa ætas, & ad omnia flexilis imbueretur: propterea quod per omnem vitã ea tenacissime inhereret hominibus, & in naturã quodammodo abeunt, quibus à pueris assueuerunt. Itaque recte illi dignam se eam curam esse existimabãt. Denique omnia quasi dii quidã salutares ad salutem hominum referebant, laudis humanæ negligentes, & commodorũ suorum prorsus oblitũ. Ex quo contẽptu pecunię, voluptatũ, honorũ, laudisq; singularis quædam fiducia & libertas oratiõis in ipsis existebat. Peccãtes principes & monarchas, nedum priuatos, libere & aperte arguebãt, obiurgabant, increpabãt, dira denique execratione percellabant, opportune & importune, tempestiue & intem.

et intempestiue. Nec offendere eorū
voluptates dubitabant, quibus nullo
beneficio obstricti essent, à quibus ni-
hil sperarent, nihil metuerent. Quid
autem formidaret is, qui omnia vilia
atq; nihili præ CHRISTO duceret?
mortemq; in lucro deputaret? Hinc
non admirationi modo, verumetiam
terrori erant tyrānnis & carnificibus
suis: quos pudebat, illorum constātia
& tolerātia crudelitatem suam vinci.
At ne tū quidem deerant sacerdotes,
qui hoc indigni essent nomine & ho-
nore, quiq; dedecori essēt toti ordini.
Fateor. Sed minus multi atq; nunc:
Neq; ñ probra sua gloriabundi iacta-
bant. Neq; palam prostituto pudore
delinquebant, & non tam peruicaci-
ter & maliciose in præcogitata ꝛac diu
deliberata facinora sese præcipitabāt,
quā per imprudentiā & humana fra-
gilitate

gilitate labebantur, deo permittente,
vt condolere nossent ijs, qui inscien-
tia & errore peccabāt, cum & ipsi in-
firmitate essent circumdati. Et tamen
non deerat medicina. Agebantur cre-
bri & frequentes conuētus, siue syno-
di: vbi perquisita diligenter vicia sa-
cerdotum, iusta animaduersione coer-
cebantur, mores in deterius labentes
corrigebantur: errores in fide & he-
reses nascentes etiamdum cōfutaban-
tur, & radicitus extirpabantur: ritus
atq; cerimonie sacrorum institueban-
tur: inter litigantes ac dissidentes pax
& concordia componebatur. Quid
igitur mirum, si nūc tam contemptū
ac propemodum abominabile vulgo
est sacerdotium: quando omnia hæc,
que priscos illos venerandos & admi-
rabiles faciebant, in nobis desideran-
tur. Nemo officium suum facit, ac ne
norunt

norunt quidem pleriq;. Omnes cultu
diuino & hominum nobis commen
datorum salute neglecta, bonis pau
perum & patrimonio CHRISTI
flagitiose & indigne abutimur, & in
vicarios munera nostra reijcimus :
atq; vtinam in ijs tamen delectum ali
quem probitatis atq; doctrine habe
remus : vtinamq; ij non alios porro
pro se vicarios subiicerent. Et quod
peius est, eo ventum est, vt nos sacer
dotes esse, haberi, diciq; pudeat. In o
ne scelerum & flagitiorum genus pu
dore omni metuq; profligato proie
cti sumus; & peccata nostra, quemad
modum Sodoma, predicamus. Quid
mirum si contemnimur, vexamur, ex
agitamur, diripimur, & exhibimur
passim; atq; nostris quidem odio, he
reticis vero ludibrio sumus. Recessi
mus de via & plurimos offendimus.
in lege

in lege: Irritum fecistis pactum Leui,
dicit dominus exercituum per Mala-
chiam: propter quod & ego dedi vos
contemptibiles & humiles omnibus
populis. Mittam in vos egestatem: &
maledicam benedictionibus vestris.
Et per Ozeam, Gloriam, inquit, ves-
tram in ignominiam commutabo.
Magis certe mirandum, si religionē
christianam non proculcari vulgo &
explodi, cum tantum absint sacerdo-
dotes, primores etiam, vt possint ruz-
des erudire, aut errantes in viā redu-
cere, vt vix nouerint nōnulli quare di-
catur Christiani, quāq; vim habeat et
ī q̄ posita sit Christiana religio. Quo-
circa mirandum nō est, tam infirmo
ac debili capite, egrotare & labare mē-
bra cetera. Quod nisi in hac religione
nati & educati essemus, & permultos
annos consuesceremus, quotus quisq;
nostrū

nostrum esset Christianus: quotum
autem quencz à Christianismo vel mi
næ abducerent, vel præmia auocarēt,
si in regno impiarum gentium & à
religione Christiana alienarum, quod
omen deus auertat, essemus: Cōsuetu
dine em̄ sumus Christiani magis, quā
certa firmacq; ratiōe: & cum ore pro
fiteamur nos Deum nosse, factis, no
lo em̄ dicere mente, negamus. Quam
obrem: non docemur: non admone
mur. Sacerdotes quæ sua sunt querūt,
non quæ IESV CHRISTI: pasto
res semetipsos pascunt, non gregem
dei: lac comedunt: lanis operiuntur:
quod crassum est, occidunt: quod eg
rotū non sanant, quod infirmū non
confirmant: quod confractum non
colligant: quod abiectum non redu
cunt: quod perit non quærunt: sed cū
austeritate & cum potentia eis impe
rant.

rant. Itaq; dispersæ sunt oues, eo q; nõ
sit pastor, & factæ sunt prædæ om-
nibus bestijs agrestibus, demonibus
inquã & hereticis: quẽadmodũ deus
per Ezechielẽ quæritur. Quid porro
miramur non pascere eos qui neq; o-
ues, neq; pabula norunt, ac neq; quod
sit pastoris officium? Quid miramur
non docere eos, qui nunquã ipsi didi-
cerint? Gubernaculo nauis is demũ
manũ admouet, qui prius remũ ege-
rit, deinde proreta fuerit, vndisq; &
tẽpestatibus iactatus sit, maris deniq;
& locorũ peritiã habeat. Neq; ductat
exercitũ, nisi qui prius miles, decanus,
ceturio, tribunus fuerit. Deniq; textri-
nã & lanificiũ nulla muliercula exer-
cet nisi didicerit, Ad sacerdotiũ vero,
hoc est, ad amplissimũ & difficilimũ
regimen populorũ prius vel assumi-
mur, vel aspiramus, quã, sed malo ta-

C

cere

cere, q̄ grauius aliqd dicere. At aposto-
lus paratos nos vult esse, ad reddendā
omni poscenti rationē nostræ fidei.
Verum eniūero pudet dicere, dicendū
est tamē; longe à profanis hoībns hoc
seculo sacerdotes sacrarū literarū stu-
dio & cognitiōe superātur, ita vt val-
de metuā, ne ad eos proprie ptineat,
quod per Esaiā deus locutus est: Ecce
serui mei comedēt, & vos esuriētis; Ec-
ce serui mei bibēt, & vos sitietis; Ecce
serui mei letabuntur, & vos confun-
demini; & q̄ deinceps sequūtur apud
eūdē prophetā. An em̄ nos patres, mi-
nus dereliquimus dñm, & montē san-
ctū eius obliti sumus, fortunēq; men-
sam posuimus, & libamus sup eā, quā
illi, q̄bus illa olim deus cōminatus est?
An nō libamus fortunę, cum fructus
et emolumenta sacerdotij, non sa-
cerdotium ipsum cōsectamur? Et vi-
uat

uat, sentiat, credatq; vt vult quisq;, dū
cōmoda nostra nobis salua sint, si nō
verbis, re ipsa certe palā loqmur. Itaq;
etiā sacerdotiorū noīe antiquato be-
neficia vulgo appellamus, q̄si q̄ non
vt aliq; munere fungamur, sed vt bene-
fit nobis, dentur. Vnde impię illę &
horrēde voces natę sunt, cū patrono-
rū, in beneficij loco sacerdotia clienti-
bus data exprobatū, tū clientū, mer-
cedis noīe ea vel iactantiū, vel efflagi-
tantiū. Quo fit, vt omni alia cura ex-
clusa, nocte dieq; census, decimas, fru-
ctus, & prædia istorū ipsorū benefici-
orū vt vocamus, priuatim atq; publi-
ce, vel in abaco, vel in digitis compute-
mus: Diuinas vero scripturas procul
à cubiculis, mēsis, cōtubernijs, collegi-
is, cōuentibus, & omni vitę nostrę cō-
suetudine relegauimus. Nec sacra pro-
phetarū, apostolorū & CHRISTI
Cñ ipsius

p̄ suis seruatoris nostri verba vnq̄ fe
re in sermōibus nostris vsurpamus,
preter, qđ nō sine magno animi dolo
re dico, ioci gratia, cū maxime videri
volumus argutuli atq; ridiculi. Quod
qđ est aliud, p̄ deū, si nō in contēptum
adducere & vrbane quasi aliud agēdo
religionē Christianā obliterare: At
enī sunt etiā, q̄ docēt. Vellem equidē
cū diuo Paulo, vt omnes docerēt, siue
prophetarēt: Nā hoc ille verbo vti/
tur. Sed & pauci sunt hī, & qđ illi do/
cendo exedificāt, hoc ceteri, q̄ se ad p̄
dēdas fruges natos esse opinātur, aut
illi ipsi etiā doctores, impura uita sua
demoliūtur. Plus mali certe, quā boni
discit nūc profana & imperita multi/
tudo à sacerdotibus: dū ad eorū vitā
mores suos accōmodat, dum eos non
sāctissime loquētes pariter & agētes,
& vel à fide CHRISTI p̄sus aliēos
vel

vel portētoſa ſupſtitione, à ſydeſū de
monūꝑcultoribus accepta, puritatē e
ius cōtaminātes, ſtudioſe imitat, & ſa
cerdotū exēplis ſibi blanditur. Hoc
ne, inq̄t, Episcopuſ uel ſacerdoſ age
ret, niſi ſciſet malū non eſſe? Hoc ne
ageret, niſi certo noſſet, ianeſ fabulaſ
eſſe inferorū ſupplicia, ac ceſleſtia præ
mia? aut uero nihil referre ad hęc adi
piſcenda, & illa euitanda, quomō qſq;
uiuat? Nec mihi quiſq̄ dicat, nō quid
faciant, ſed quid doceāt ſacerdoſeſ, at
tendendū eſſe, Ita quidē magiſter noſ
ter CHRISTVS præcipit. Sed er
rat, qſquiſ niſciſit, in iſſ, que ad uitā et
mores inſtituēdoſ ptinent, maiorem
longe ad pſuadendū uim habere uitā
docentis, quā orationē. Non enim ut
medicuſ non minus ſanat egrotuſ q̄
egrotuſ ipſe, q̄ ſanuſ, ita et morū uitēꝑ
formator: hoc eſt, animorū medicuſ.

Sed ualere hunc oportet & admirati-
oni esse ob excellētes uirtutes, si utili-
ter alijs medicinā uelit facere. Nam
qua fiducia ad dilectionē proximi &
ad subueniendū egentibus alios puo-
cabit, qui ipse aditu suo miseros & o-
pē implorantes excludit? in propatu-
lo aut obuios ne alloquio quidē aut
aspectu duntaxat humaniore digna-
tur? q̄q̄ in cōuiuia, largitiōes, & alios
p̄fanos & minus honestos usus non
centū sed sexcentos atq̄ etiā mille au-
reos nūmos expēdit facilius, quā unū
ad miseri alicuius necessitatē subleuā-
dā, aut puellę p̄pter egestatē prosta-
ture turpitudinē prohibendā? Qua
aut fronte docebit, non esse furandū,
qui ipse furatur, & p̄ fas nefasq̄ diui-
tias sibi parat? Quo ore ambitiosus
cupidos, uinolentos ebriosus, adulter
scortatores, sūptuosos luxu pditus,
pcussores

percussores homicida obiurgabit? Au-
dient profecto: frater, ecce trabē prius
ex oculo tuo, deinde festucā ex alieno
eximes. Non tā em̄, quid quisq; dicat,
q̄ quomō uiuat, vulgo aīaduertitur, p̄-
sertim in ijs, quorū cū in aperto & in-
gredito vita omnis exposita sit, illustri-
ora longe sunt & peccata, & recte fa-
cta, quā ceterorū, & pro lege in exem-
plū multorū trahūtur. Itaq; duplici-
t̄ iij peccāt, sibiq; pariter atq; omni po-
pulo perniciē, sicut Cęcias nubes, at-
trahunt. Enimvero cur nā tot ac tāta
simul mala in gregē & caulas CHRI-
sti mō ingruunt, q̄ nō eminus prospici-
mus, verum cominus attrectamus?
nēpe semētis aquarū inundatiōe corre-
pta: cuius residuū comedit erugo: resi-
duum eruginis vastauit bruchus &
locusta: hęc & antecessit, & seq̄tur pe-
stis horrēda: nec longe abesse videt̄.

C iij   hostilis

hostilis gladius: vt taceã itestina odia
ac dissidia, mutuasq; cedēs, neq; sacer
dotibus parcentes, ac tēpla arasq; dei
viuentis fraterno sanguine respargen
tes: Cur nã inquã, hęc mala, priscis il
lis Ægyptiorũ plagis nõ absimilia, ag
minatim nũc in nos irruũt? Cur? nisi
improborũ & officiũ suũ non facien
tiũ sacerdotũ causa? Ego ne id temere
dico? An deus ipse p̄ os Micheę pro
phetę hęc affirmat? Vestri causa, ad sa
cerdotes inquiring, Syon(horresco di
cere) quasi ager arabitur, & Hierusalē
quasi aceruus lapidũ erit, & mons tē
pli in excelsa syluarũ: hoc est, vastitas
omnia occupabit. Atq; vtinã ne hęc
omnia extremum omniũ comitetur
malũ, mētiũ inquã excecacio & obdu
ratio? Cuius rei nõnulla iã existere vi
dentur indicia. An em̄ parũ signi est,
furere & mente captũ esse egrotũ, vbi
is non

is nō pharmaca modo salutaria, sed & medicū ipsum quasi pestē quandam abhorret? Quis aut̄ infanus vnquā sic abominatus est medicū, vt nūc nostri homines sacerdotes abominantur? & cū vicia sola sacerdotū detestari deberent, ordinē ipsum sanctissimū execratur, & perijisse cupiunt, tanq̄ non salutis, sed interitus sui authorē & administrū. Cui puerissimē hominū opinioni nos ipsi, patres, nos ipsi, inquā, nostris sceleribus & flagitijs causam prebemus. Non facile enī hæc vulgus disīugit, vt vitiū quidē hominis exosum habeat, ipsum aut̄ hominē diligat: & vitā q̄dem sacerdotū detestetur, ipsū aut̄ sacerdotij nomen functionēq̄ veneretur. Quamobrem si dignitatē vestram tueri, si authoritatē retinere, si honore & admiratiōe affici: si deniq̄ saluos vos, & eos, qui fidei vestre cō-

C v   menda

mēdati sunt, esse vultis, patres amplif-
simi & sacerdotes dei, candē quā pri-
sci illi sacerdotes viā insistite, & offi-
ciū vestrum facite. Publici estis depre-
catores & aduocati peccatorum apud
deū: deo & hominū saluti, nō uentri
uestro, & ijs, qui infra uentrem sunt,
seruite: leuate puras manus ad Deum
sine libidine, sine ira, sine odio, sine fa-
stu, sine auaritia. Sal terrę estis: estote
condimentū aliorū, & sapiētia uestra
aliorū stultitiam subleuate: Cauete ne
insulsi facti, ab hominibus cōculcemi-
ni, ut nunc fieri incipit. Lux mundi
estis: Sic luceat lux uestra corā homi-
nibus, ut uidentes opera uestra bona
glorificent deū. Ne queso ponatis te-
nebras lucem, & lucē tenebras, ut Esa-
iæ uerbis utar. Principes estis & uer-
nacula lingua nostra appellamini:
Quantum honore præstatis reliquis,
tantū

tantū uirtute, pietate, atq; sapiētia pre-
stare cōtendite: & ne cœci cœcorū du-
ces sitis, uidete. Apostoli estis & ange-
li, hoc est legati dei? Ita uos gerite, ut
non uituperetur ministeriū uestrum:
& uē vobis si aut nihil, aut somnia
uestra questuosa, non uoluntatem dei
populo nūciaueritis. Amici dei estis?
Redamate amantē, & ut cū eo unum
sitis omnino studete. Nihil tā charū
habeatis, quod nō pre deo despiciatis,
qui prior dilexit nos, & sacro vnige-
niti filij sui sanguine redemptos si-
bi adiūxit. Diligite inter uos. Hoc enī
uel precipuū est discrimen inter ami-
cos Dei, & seruos diaboli. **CHRISTI**
estis? uidete ne quid indignū admitta-
tis hoc tanto nomine, neue spiritum
sanctum, quo uncti estis, impura uita
uestra propellatis. Non enī ille habi-
tat in corpe peccatis subdito. Dispē-
satores

satores estis myſteriorum Dei? Ita
diſpensate, uti exactā rationē redditu
ri deo ſcrutatori mentiū, & non mo
do diſſipati, ſed etiā deſoſſi talenti no
mine pœnas daturi. Habetis clauſ re
gni cœleſtis? Cauete ne eis abutami
ni et ne vꝛ ſit uobis ſi & ipſi nō igredi
amini, & alios non itromittatis. Cla
ritatē, quā à patre accepit, dedit nobis
CHRISTVS ꝛ uidete ne eam tene
bris uitiōrū & ignorātię obſcuretis.
Paſtores eſtis? Cognoscite oues ue
ſtras; uocate nominatim; exēplo præ
cedite; paſcite ſalutaribus ſacrę ſcriptu
rę pabulis; à noxijs vꝛo arcete; à lupo
rū & urſorū ui & inſidijs defendite;
medemini languidis; ſcabiōſas & lue
infectas caulis eijcite; errātes quęrite;
inuentas humeris veſtris ad ouile re
portate, parati vitā, nedū bona iſta ex
terna & fortunę pro ouibus veſtris p
funder e

fūdere, vt cū venerit princeps pastor,
percipiatis immarcescibile glorię co
ronā. Dij estis: neminē ledite: Bene
facite omnibus, quibus potestis: hoc
enim dei propriū est: Sancti, puri, p
fectiꝫ estote: & quantū homini an
tecellit Deus, tantū vos ceteros homi
nes sanctimonia vitę atq; perfectiōe
anteire satagite. Alię enim sunt pri
uatorū, alię sacerdotū virtutes. Nam
priuato homini propemodū sat est,
malum non esse, aut aliquatenus certe
bonū esse. In sacerdote vero, & eo, q
publicā personā gerit, peccatū est, si
non multo anteat virtute multitudi
nē: Quem trahere ceteros à vitijs ad
mediocritatē excellenti virtute oport
et. Deniq; Episcopus es, hoc est, spe
culacor domus Dei, & princeps sacer
dotū: Quę sacerdotū sunt p̄ alijs cu
rato: Habes preterea sacris initiandi,
&

& ius dicendi potestatem: vigila: pre/
uide procul imminencia mala, & pre/
mone eos, qui intus sunt: ne si quo in/
opinato casu pereant, sanguis eorum
de manu tua requiratur. Doce igna/
ros: exhortare ignauos: errātes argue:
hereses euelle. Memento in cōsecratio
ne tua non codicillos rationū accepti
& expensi, non syderū inter se descri/
ptas habitudines & aspectus, non cō/
stitutiones regias aut imperatorias,
verū diuinæ legis volumē capiti tuo
esse impositū: vt in eo mediteris die
ac nocte, neq; recedat id vnquā ab ore
& à corde tuo. Metue horrendas il/
las Dei apud Ozeam minas: Quia tu
repulisti scientiam, repellam te, ne sa/
cerdotio fungaris mihi. Que mune/
ris tui sunt, pleraq; per te ipse agito:
Quoniā vero nō potes omnia atten/
de à quibus vices tuas obiri velis: vt ij,
siue

siue iudicij exercendis preerunt, iuste,
paciēter, & sine cōperendinationibus
iudicent: non ira, non cupiditate, non
odio, nō gratia cuiusq̄, non spe, non
metu à recto dimoueantur: queq; in
alijs coercent, eorū ne suspicionē qui/
dem falsam in se hærere patiantur: si
ue doctores & pastores futuri sunt,
potentes sint verbo atq; opere, popu/
lūq; non fabulis atq; somnijs suis one/
rent, nō superuacaneis quæstionibus
dissidia parientibus distineant: sed re/
cta & necessaria recte oportuneq; do/
ceāt, & solida fidei religionisq; Chris/
tianæ fundamenta in animis imperi/
tæ multitudinis iaciant, in hisq; di/
gna deo ædificia exædificent. Heresi/
bus etiam atq; etiam obsistāt, paruus/
losq; Babylonis ad petram allidant.
Sacramentis ne abutantur, & alijs re/
ctum eorū vsum vt ostendant. Itaq;
manus

manus nemini cito imposueris, neq;
aut necessitudine, aut precio, aut obse-
quio, aut gratia cuiusq̄ adductus sacer-
dotio quempiam initiato, aut institui-
to. Sed explora diligenter, quos in so-
cietatem tanti oneris assumas. Tibi,
non ihs, qui patroni vocatur, pro om-
nibus dependendū est: Tu caput es,
ceteri sacerdotes membra tua sunt, &
quidem de ihs membris, quibus aliquē
te honorem impertiri equum est: fra-
tres tui sunt, non serui: adiutores, non
uilia mancipia. Tu pastor es, illi canes
tui sunt, custodientes ac defendentes
gregē. Vide ergo ut sagaces, impigros
robustos, feroces, ualentes latrare, &
qui amicū ab inimico discernere no-
rint eligas: & quidē à teneris vnguicu-
lis recte atq; ordine educatos & insti-
tutos. Eam porro institutionem pue-
rorum & adolescentiū, ut recta sit, &
pietatem

pietatem timoremq; dei cū literis con
iunctum habeat, ad te imprimis per
tinere existimato. Caue ergo summo
studio, id quod adhuc negligi video,
ne pueri atq; iuuenes ad hæreticos in
stituendi mittantur: vnde boni quidē
nescio an quicq; referāt, mali certe plu
rimum referunt: néue pædagogi mu
nus obire quispiam neq; in publico
ludo, neq; in priuata domo permitta
tur, nisi examinatus & p̄batus ab ijs,
quos ad eam rem delegeris. Lectione
item librorū ab hæreticis conscripto
rum omnes prorsus, paucissimis exce
ptis qui præstanti doctrina, & stabili
sunt iudicio, summa contentione pro
hibeto. Nam sermo eorū serpit vt cā
cer & suauitate quadam populari cō
ditus, facile incautos occupat & infi
cit. Cogita nō tua vnus causa tibi tā
tas copias atq; facultates datas, seu ve

D rius cō/

rius cōcreditas esse. In vicia sacerdotū
itemq; p̄fanorū hominū diligent̄ in-
quirito, ac in præfractos quidē acri-
us, ī alios v̄o lenius aniaduertito: hos
baculo, quē geris, illos gladio, ferito.
In ebriosos, in helluones, in scortato-
res, in adulteros, in concubinarios, in
iniustos, & oppressores tenuiorū, in
homicidas, in q̄druplatores & fene-
ratores, & in oēs deniq; flagitiosos &
sceleratos, qui palā peccant, & admo-
niti nō resipiscunt, neq; ecclesiā audiūt
terribilia illa fulmina in tartarū præ-
cipitantia in primis vibrato, & perin-
de ac putrida membra à reliquo cor-
pore eos resecatō, ne pars sincera tra-
hatur, vt inquit poeta quidā: Videto
ne q̄s re sua abutatur, quod quidē etiā
impij hoīes & idolatrē reipub; pluri-
mū interesse iudicarūt: Abutitur autē
nō minus q; sordide recōdit, quā qui
prodige

prodige dissipat. Sis deniq; p omnia,
q̄lē diuus Paulus vult esse Episcopū.
Abbas es? pater igitur non dominus;
curator nō dilapidator bonorū cōmu
niū; curā habe eorū, q̄s in filiorū loco
habere debes. Vide vt ij omni alia cu
ra vacui, soli precatiōi & meditatiōi
rerū diuinarū insistant. Archidiaconus
hoc est, oculus es Episcopi? vide ne
lippias, neue vbi opus nō est cōnieas
visita p te ipse, cū tua proprie ad mu
nus istud delecta sit industria: Scruta
re non qd auferas, sed quid emendes:
cerne acutum & visa refer Episcopo:
Canonicus es? Consiliarius es Episco
pi. Attende ergo, vt ei consilio tuo in
regenda ecclesia, cui seruis, presto sis,
cessantē excites, vtq; id sis, qd diceris,
hoc est, vt tota vita tua recta & ad re
gulā CHRISTI apta sit. Paroecus
es? hoc est, pastor in parte gregis, &
D ij vicarius

vicarius Episcopi: pasce, & pasce p te
ipse, nō per vicarios. Memento te nō
tui cōpēdij, sed ouīū causa ad fūctiōem
istā vocatū esse, de qua exactā deo ra-
tionē redditurus es: vide ne tibi dica-
tur, o pastor, & idolū, & derelinquēs
gregē: Vis aut paruo negotio multū
opeprecij facere in vinea domini, cui
us etiā vinitor es? Scholarū & puero-
rū recte instituendorū precipuā curā
habe. Deniq; q̄ Epō dicta sunt, eadē
pleraq; tibi dicta esse existimato. De-
canus es? Prepositus? Scholasticus?
Cantor? Custos? Prior? siue quid ali-
ud? officiū tuū noscito, & facito. Pri-
uatus presbyter es? da operam ut pur-
us & ablutus à sordibus cōsciētig, ad
tremēda illa sacra pagenda accedas: nō
ex cōsuetudine, aut quēstus gratia, ne
CHRISTVM vendere videare: sed
ut deum tibi atq; multitudini placat-
urus

Dignu scrib

turus. A l extremū, q̄cunq; diceris no-
mine, sacerdotē te esse memēto. Cura
igitur, ut non magis noīe, quā re sacer
dos sis: utq; nō ex uestitu & raso uer
tice, uerū ex doctrina, moribus, ac to
tius uite consuetudine omnes te sacer
dotē esse agnoscant. Refelle, re nō uer
bis, odiosum illud uulgi dictērium, ne
dicaris porcus altilis. Memento te
CHRISTI personā gerere. Ille iusti
cia est, modestia, tēperantia, sobrietas,
veritas, sapientia, constantia, pax, cha
ritas, benignitas, & summa bonitas.
Hec eadem tu pro viribus tuis esse cu
ra: Mitis est, & humilis. Disce ab
eo, Humiliari sub potenti manu dei:
Monachus es: sede solitariū & tace,
secundū dictū Hieremig. Mortuus es
mūdo: ne te implicēs mundanis nego
tijs: Deplora, & sine simulatione qui
dem, peccata tua atq; populi: terrenaz

Dij rumq;

rumq; rerū cura abiecta, in cœlestium
contemplatione totus esto. In vniuer
sum aut omnes, q; spiritualiū nomine
appellamini, hoc vnū curate (ne mul
tis vos onerē) vt ve sitis qd dicemini.
Reijcite curā carnis, spūalis rebus so
lis vacate. Vacate in q̄ et gustate, q̄ sus
citis ē dñs, omnibus q; diligunt eū, &
in spiritu & veritate adorant. Cogno
scetis aut cū aliūde, tū ex diuo Paulo
ad Galatas scribente, q̄ sint opera car
nis & qui fructus spiritus, quiq; finis
vtrorūq; vt illa quidē vitetis, hos ve
ro confectemini. Satis indultū est car
ni: satis datum mundo, satis diabolo.
Redite ad cor. Deum mō, deiq; ima
ginē, hominē in quā, vere & ex animo
diligere incipite, iā omnia feceritis, &
legē CHRISTI impleueritis. Sed ad
vos iā venio parres amplissimi, q; huc
ad cōsultandū in cō. nune ijs de rebus,
quæ ad

que ad fidē pietatēq; Christianā, & sacerdotij dignitatē tuendā p̄tinent, cōuenistis. Curate, elaborate, perficite, a vobis ipsis exorsū, vt ne quid in vllō sacerdote, quod ad officiū eius p̄tineat, regratur. Videte etiam atq; etiā, ne ridiculę sint vestre istę synodi, in quibus verborū satis, factorū preter cōtributiones, nihil esse vulgo iactatur. Prouidete in primis, ne q̄ similtates, cōtētiones, & factiōes in collegijs, siue vt vos vocatis capitalis vestris, & in omni cōtū sacerdotū existant: & ad fraternū amorem potius q̄ ad fratris nomē aliquid adijcite. Caeteros porro pre vobis ne cōtēnatis. Cauete ne polluti sint cōtū vestri, & ne malum vestrū in domo dei repiatur, vt per Hieremiā deus loquitur. P̄cidite luxū, nequitia, & auaritiā sacerdotū. Concubinos, ebriosos, negociatores, &

D iij   ociosos

ociosos sacerdotes seuerè coercete.
Ambitionē maximā sacerdotij pestē,
radicitus euellite. Quàm vellē autē ego
omnesq; boni, vt eligendi & cooptā
di in sacerdotiū potestas libera eccle/
sijs atq; collegijs restitueretur. Neq; sa
ne recuperabit quod multi graues viri
sentiūt, pristinā dignitatē sacerdotiū,
neq; religio Christiana reflorescet, do
nec ad vnus alicuius hominis arbitriū
honores ecclesiastici cōferūtur. O quā
laudē atq; gloriā, et vero premiū apd
deū mereretur, q. quas aliorū ambitio
& cupiditas infregit electiones & co/
optationes, studio, cōsilio, & authori/
tate sua restitueret. Sed hoc, dum prę/
sens rerū status manet, optare magis
licet, q̄ sperare. At vos patres, provide
te serio p̄ vos IESVM CHRISTŪ
crucifixum, & vestrā salutē oro, obse/
cro, & obtestor, provide inquit, vt
verbum

verbū dei purè & castè ubiq; in dice-
cesibus vsis omni populo, neq; schis-
maticis, neq; iudeis (de quibus nō pau-
cos ad fidē vltro accedere modo vides
mus) exceptis & exclusis, enunciatur.
Inite rationē q̄nam mō p̄miscua mul-
tudo in vrbibus, oppidis, atq; pagis
ad freq̄ntandas, festis diebus dūtaxat,
sacras concioēs vel blandè alliciat, vel
imperiosè cōpellatur. Curate vt confi-
ciant̄ edanturq; doctorū theologorū
iudicio formulę et p̄scripta cōcionā-
di, propter indoctiores sacerdotes: vt
sciāt, quid & quomodo doceāt. Ac ne
q; indocti sint, in posterū caueat. Audi-
erint, legerint, didicerint, nouerint vel
p̄cipua religiōis nostrę capita, pri-
usq; ad sacerdotij ordinē, honorē, cō-
modaue admittantur. Nec deinde aut
turpiter ociosi desideant, aut indecorē
negotiosi satagant. Sed scrutent̄ scri-
pturas

pturas assiduo: q̄s pinde ac vngues p̄.
prios cognitas habere debent. Nam si
turpe esse iudicat scriptor quidā cla-
rissimus homīe libero ignorare ius ci-
uitatis suę: Quid nos dicemus de illis,
qui q̄si regula omniū esse debent, cuius
modi sunt sacerdotes, si nihilo melius
ij, q̄ quiuis de media plebe nouerint ci-
uitatis suę, quę eadē dei est & sancto-
rū angelorū, leges? & quidē eas leges,
è quibus salus & omniū & singulorū
pendet. Cuperē aut̄ maiore, quā nunc
habetur, scholarū cū priuatarū, tū pu-
blicarū rationē duci: vt ita institueren-
tur adolescentuli, & cū uerborū, tū re-
rū cognitiōe instruerentur, ne illotis,
quod aiūt, pedibus ad sacrarū literarū
cognitionē adirent. In hoc em̄ cardo
rei vertitur: hoc plurimū momēti ha-
bet ad statū religiōis vel euertendū v̄
stabiliendū. Quod vidit profecto Iu-
lianus

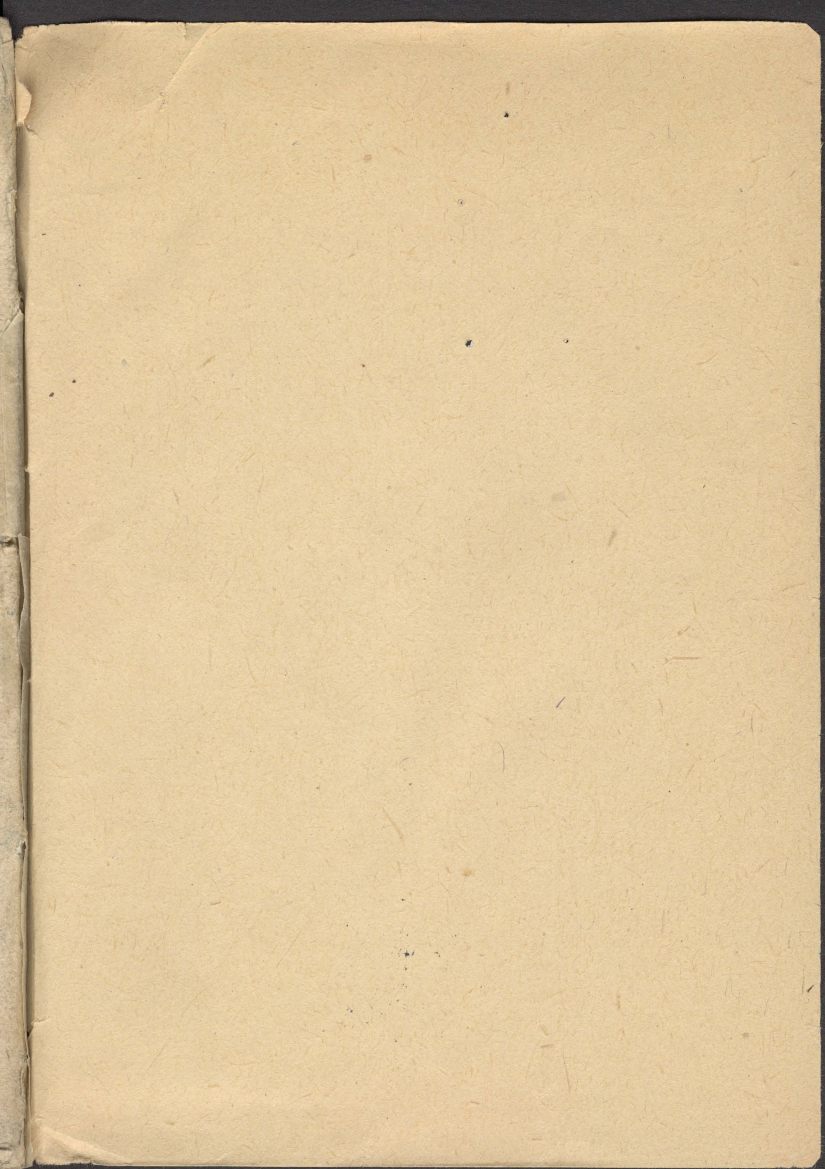
lianus impator apostata quēadmodū testifi-
caſ Gregorius Nazanzen⁹, cū euerredī Chri-
stianismi causa, scholis publicis, et liberaliore
hac institutiōe Chriānis interdixit. Sed vbe-
rius fortassis aliquando ea de re cōmentabi-
mur. Nūc ad finē nra festinat oīo, quādo &
me vox parit atq; latera iā vt videtis, defici-
ūt, & vos credo audiēdo me defatigati estis.
Hoc tantū addo: Quādoqdē diuinitus est
īsta vra dignitas, p̄s: diuino munere vindic-
cet̄ necesse est. Ad deū igif cōfugite: deo sup-
plices p̄cūbite: reddite altissimo vōta vra: in-
uocate eū in die tribulatiōis, sed ex aīo: Erus
et vos quēadmodū p̄ os Dauidis pollicit⁹ est
Ita fiet maxie, vt rapaces ac temerarias p̄fas
norū hoīm, q̄ maximē p̄pinqū vri sunt, q̄s
vōo malo de p̄rimonio Chri saginatis, ma-
nus à facultatibus, bonis, ac ceruicibus vris
depellatis, facili⁹ atq; certius multo, q̄ aut le-
gū p̄tificiarū simul & patriarū vindicta &
seueritate, a ut largiēdo & indulgēdo ipsis, q̄
poscūt: & nō mō immunitatē, sed authorita-
tē vram, dignitatēq; sacerdotij p̄ oīa recte
tueamini: Qd̄ Chrs ipse sūmus sacerdos &
author sacerdotij vri p̄stare vobis dignet̄, q̄
cū spū sancto in glia est dei p̄ris in secula se-
culorum, AMEN.

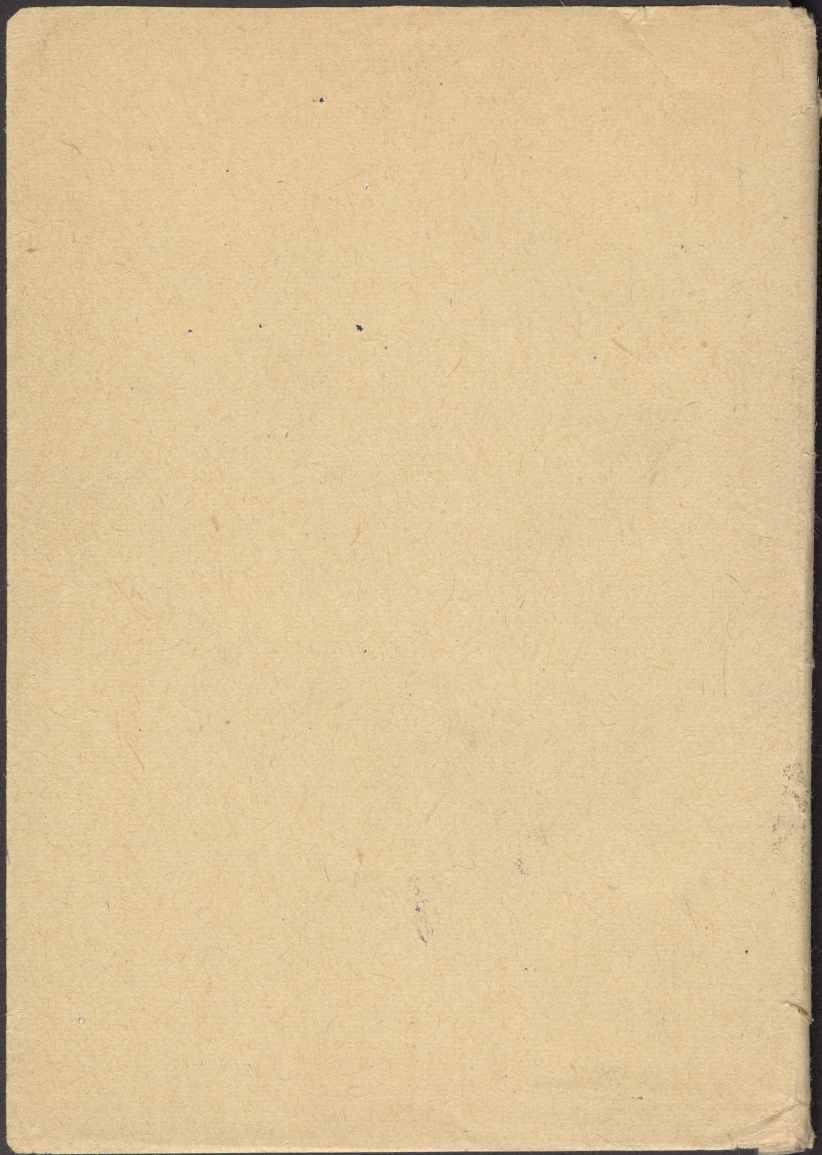
Crac. per Hier. Vie. M. D. XLII.

XVI, 42

XV

BR

XVI WIEK

BROSZURY

